

ТАРАНИ ДУБЕНСЬКОГО ЛІТАКА, ЩО ЗЛЕТІВ ІЗ МЛИНІВСЬКОГО АЕРОДРОМУ

«Пам'ятник-літак у місті Дубно, встановлений на честь першого повітряного тарану у Великій Вітчизняній війні, упав на проїжджу частину автотраси, але жодної машини та людини не причавив». Таке повідомлення, на щастя, позначене не теперішнім часом, а майже тридцятирічною давністю. Втім, минулого року знову на повен голос заговорили про дубенський монументальний літак і можливе його падіння. Причому, навіть спеціально створена комісія такої можливості не виключила. Річ у тім, що руйнівні процеси за десятки років добряче пошматували пам'ятник. Нині ж із даного приводу, як образно зазначає начальник управління, архітектури та земельних питань Дубенської міської ради Володимир Шалак, ситуацію стабілізовано – міська влада, вклавши у ремонт монумента дев'яносто тисяч гривень, забезпечила йому надійність та нову привабливість.

Пам'ятник оновився, але свого лету не втратив

- Остаточний облаштунок території біля пам'ятника належить довершити навесні, - розповідає Володимир Іванович, - а наразі зроблено найголовніше – реконструкцію металевого каркаса, на якому утримується літак, та укріплення кількома десятками кубометрів бетону основи. Це через те, що неподалік болотиста місцевість і металевий каркас міг «вивернутися» із землі. Ще одна обновка – заміна обшивки каркаса з тим, щоби зменшити навантаження від вітряних потоків. Вмонтували також нову меморіальну дошку з написом українською мовою. Одне слово, повністю зняли питання щодо аварійності пам'ятника. При цьому затрачено чималеньку суму із бюджету розвитку міста – 90 тисяч гривень. Але тут, як кажуть, мета виправдовує засоби. Бо, поперше, збережено первісну форму споруди, по-друге, пам'ятка залишилася пам'яткою, як цього вимагало чимало громадських організацій (і, насамперед, ветеранських), а, по-третє, з'явилися додаткові гарантії для безпеки руху на міжнародній трасі, над якою «зависає» літак. Враховано і причину, через яку на початку 80-х років винищувач упав із постаменту. Тоді під вагою літака, взятого, до речі, із дубенської авіачастини, не витримали кріплення. Їх просто «обрізало». Нині ж і на цьому «тонкому» місці встановлено додаткові швелери. Так що можна із впевненістю сказати про збереження символічної для Дубна архітектурної пам'ятки, що уособлює у собі непомеркну пам'ять про подвиг льотчика Івана Іванова.

Герої воювали... і без патронів

Пам'ятник і справді покликаний берегти славу і водночас трагічну сторінку історії. Мова тут іде про 1941-й рік і перший в історії Великої Вітчизняної війни повітряний таран. 22 червня 1941 року о 4 годині 10 хвилин із аеродрому, що поблизу селища Млинів, де базувався 46-й винищувальний полк 14-ї змішаної авіадивізії, за тривоги піднялася у небо ланка винищувачів «И-16». Річ у тім, що до населеного пункту наближалася шістка німецьких бомбардувальників «Хейнкель-111». Головною їхньою ціллю стало саме літoviще. Зумівши збити одного бомбардувальника, а решту примусивши повернути назад, Іван Іванов наказав льотчикам здійснювати посадку. Але раптом помітив наближення ще одного німецького бомбовоза...

Пальне в баках червонозоряного літака закінчувалося. Набої в кулеметах – також. А німецький пілот твердо тримав штурвал, намагаючись таки скинути бомби на аеродром. І тоді старший лейтенант Іванов повів свого винищувача на таран. Потім у небі спалахнула вогняна доріжка, і машина із зірками на фюзеляжі почала падати. Водночас і «Хейнкель-111» пішов у стрімке піке, а, вдарившись об землю, вибухнув.

Літак Івана Іванова впав на дубенську землю неподалік села Загірці. Закривавленого Іванова дістали з кабіни понівеченого літака ще живим. Швидко доправили до госпіталю в Дубні. Але там уже панував безлад: німці так швидко наступали, що треба було негайно евакуювати і персонал, і пацієнтів. Утім, пораненого покляли на ночі і занесли всередину приміщення. Та за кілька хвилин лікар повідомив, що пілот помер.

Однополчани поховали Іванова на місцевому кладовищі, встановивши на могилі табличку. Посмертно Іванову Іванову було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. А потім, у повоєнний час, у селі Загірці з'явився монументальний знак, що символізував повітряний таран. Через деякий час спорудили ще один пам'ятник – при в'їзді у Дубно. Він, справді, величний і героїчний. І, віриться, довговічний. Принаймні, віднині після реконструкції та ремонту такий статус став для монумента ще більш реальним.